

ضرورت رشد صادرات محصولات صنعتی

اشاره:

توسعه صادرات غیرنفتی، شیوه‌ها و ابزارهای نوینی می‌طلبد تا بتوان از سرمایه‌گذاری‌های انجام شده به‌ویژه در امور زیربنایی، صنعت و معدن و... بهره‌برداری مناسب به‌عمل آورد و زمینه اقتصاد غیروابسته به نفت را فراهم نمود.

کارشناسان ارشد اقتصادی، دیدگاه‌های مختلفی را برای بهبود رونق صادرات غیرنفتی پیشنهاد می‌کنند که عمده آنها بر ترویج فرهنگ صادرات، بازنگری در مقررات تجارت خارجی و سیاست‌های ارزی، پولی و مالی و... استوار است.

امید آنکه بیان و انتشار نظر کارشناسان در باب طرح اقتصاد بدون نفت، بتواند زمینه مساعد را برای برنامه‌ریزی اصولی و هدف‌گذاری درست فراهم سازد.

در این گزارش، خبرنگار نشریه «بررسی‌های بازرگانی»، با محمد مهدی رییس‌زاده عضو هیأت مدیره و مدیرعامل شرکت تسهیلات بازرگانی - صنعتی متعلق به بانک صنعت و معدن، گفت‌وگویی پیرامون طرح اقتصاد بدون نفت دارد که با هم می‌خوانیم.

○ برای رشد درآمد حاصل از صادرات محصولات صنعتی، باید تنگناها را پذیرفت، اما صادرات و سهم در بازار را حفظ کرد و افزایش داد.

وی افزود: پیرو حرکت فرهنگی باید قوانین و مقررات مربوط به صادرات در بخش‌های پولی، ارزی، مالی، کار، تجارت و... بازنگری شود و با یکدیگر هماهنگ گردد. در ایران قانون تجارت با مالیات هماهنگی ندارد و...

وی اضافه کرد: پیدایش این نظام فکری که نیاز داخلی نباید با صادرات کالاهای غیرنفتی مرتبط گردد، ضرورت دارد. در شرایط رقابتی باید هر محصولی صادر و هر نیازی از طریق واردات تأمین شود. امروزه کشورها محل ترانزیت کالاهای صادراتی و وارداتی هستند. محصولات مورد نیاز را وارد و بسیاری از تولیداتشان را صادر می‌کنند.

رییس‌زاده در ادامه گفت: یافتن

ارقام بالا در صادرات محصولات صنعتی به عزم ملی و حرکت وسیع فرهنگی نیاز است و آحاد مردم باید باور کنند که برای ادامه حیات اقتصادی کشور، «صادرات» یک ضرورت است و در اولویت قرار دارد.

وی گفت: برای رشد درآمد حاصل از صادرات محصولات غیرنفتی باید کمربندها را سفت کرد و مدتی تنگناها را پذیرفت، اما صادرات و سهم در بازار را حفظ نمود و آن را افزایش داد.

وی افزود: نباید به دلیل ترس از کمبود عرضه کالا در بازار داخلی، «صادرات» به فراموشی سپرده شود، زیرا از دست دادن بازار و تلاش برای یافتن دوباره آن کار، بس دشوار است.

رییس‌زاده به سیاست‌گذاران اقتصاد کشور توصیه کرد که به عنوان یک زیرساخت و مبنای اساسی باید فرهنگ صادرات و عزم ملی در بین مردم اشاعه پیدا کند و این مهم از طریق آموزش در مدارس و رسانه‌های گروهی ممکن است.

مدیرعامل شرکت تسهیلات بازرگانی و صنعتی اظهار داشت: با شرایط کنونی برای کاهش اتکاء به درآمد حاصل از صدور نفت خام، باید رشد صادرات کالاهای صنعتی ظرف ده سال آینده به حدود ۳۰ درصد در سال برسد.

وی با اشاره به کاهش ارزش صادرات غیرنفتی از جمله محصولات صنعتی در سال گذشته، گفت: در دنیای تجارت امروز، فقط بحث «قیمت» مطرح نیست. امروزه کشورها به استمرار صدور کالا و به موقع دریافت نمودن آن اهمیت می‌دهند.

○ برای دستیابی به ارقام بالا در صادرات محصولات صنعتی، عزم ملی و حرکت وسیع فرهنگی لازم است تا آحاد مردم باور کنند که برای ادامه حیات اقتصادی کشور، «صادرات» یک ضرورت است.

وی تصریح کرد: برای دستیابی به

○ قوانین و مقررات مربوط به صادرات در بخش‌های پولی، مالی، ارزی، کار، تجارت و... باید بازنگری و با یکدیگر هماهنگ شوند.

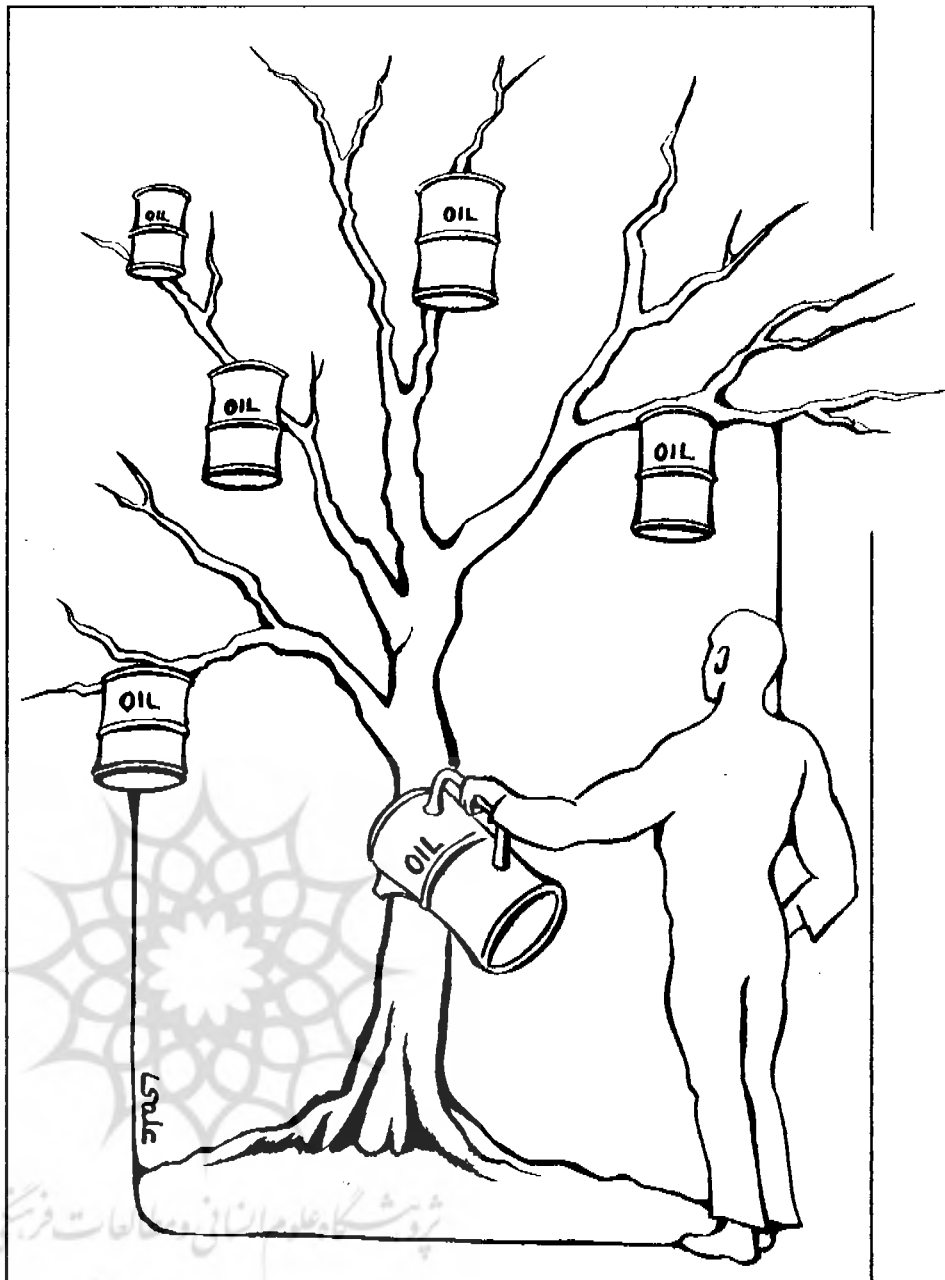
وی افزود: تورم در ایران یک واقعیت است. بانک مرکزی، میزان تورم در سال گذشته را ۴۸/۲ درصد اعلام کرد. بسیاری از کارشناسان اعتقاد دارند که تورم فی‌الذمه نامطلوب نیست. اگر هماهنگ با تورم، حرکت‌های اقتصادی جهت پیدا کند، تورم مشکلی ایجاد نمی‌کند.

وی با تأکید بر ضرورت استفاده از تجربیات خود و دیگران گفت: باید آثار نامطلوب را از بدنه اقتصاد کشور جدا ساخت.

وی با انتقاد از سیاست تثبیت نرخ ارز صادراتی گفت: بانک مرکزی بر اجرای سیاست تثبیت نرخ ارز اصرار دارد که دلار را ۳۰۰۰ ریال قیمت‌گذاری کند و از آن عدول ننماید. در صورتی که واقعیت در بخش‌های مختلف برای نرخ ارز متفاوت است.

وی افزود: اگر افزایش قیمت را شاهد هستیم، دلیلی ندارد که ارزش دلار در برابر ریال را تثبیت نمود. سیاست تثبیت نرخ ارز با وضعیت کنونی اقتصاد کشور، شاید در کوتاه‌مدت، مؤثر و مفید باشد، اما در بلندمدت مشکلات زیادی به وجود می‌آورد و زیان‌ده خواهد بود.

وی گفت: تثبیت ارزش دلار در سطح ۳۰۰۰ ریال، صادرات را کاهش می‌دهد و سود حاصل از صادرات را در اکثر رشته‌های تولیدی کمتر از سود فروش محصولات در بازار داخلی می‌نماید. در حالی که در دیگر کشورها ابزارهای تشویق صادرات چنان تنظیم و اجرا می‌شود که تولیدکنندگان به این نتیجه می‌رسند که اگر

بخش‌های دیگر لطمه زده است. اقتصاد مجموعه‌ای از سیاست‌گذاری‌هاست و در اقتصادی که برای مثال فقط بانک مرکزی بخواهد سیاست‌گذاری کند، این سیاست پایگاهی نخواهد داشت.

مدیرعامل شرکت تسهیلات بازرگانی - صنعتی به خبرنگار نشریه «بررسی‌های بازرگانی» درباره صادرات صنعتی گفت: باید دیدگاه‌های اقتصادی در بخش صادرات محصولات صنعتی مورد توجه باشد.

جایگاه سیاست‌ها از سوی سیاست‌گذاران امری ضروری است. به این معنا که جایگاه تعیین سیاست پولی کشور، بانک مرکزی است. در تعیین سیاست‌های مالی وزارت امور اقتصادی و دارایی، نقش اساسی دارد و در قوانین صادرات و واردات، وزارت بازرگانی باید متولی امر باشد.

وی افزود: در سال‌های اخیر به دلیل برخی نارسایی‌ها، کمبودها و محدودیت‌ها، برخی از ارگان‌ها از حریم خود قدم‌هایی فراتر نهاده‌اند و این امر به فعالیت

تولیداتشان را صادر کنند، به مراتب سود بیشتری کسب خواهند کرد.

وی افزود: در این کشورها، مجموعه سیاست‌ها طوری تنظیم می‌شود که تولیدکننده تشویق به صادرات می‌شود.

وی تصریح کرد: تثبیت نرخ ارز زمانی ثمربخش خواهد بود که اهرم‌های تشویقی دیگر برای صادرکنندگان منظور شود. برای مثال صدور کالاهایی که رقابت آنها در بازارهای جهانی دشوار است، به صادرکنندگان اجازه واردات مواد اولیه و تجهیزات موردنیاز تا سه برابر ارزش صادرات داده شود. به سخن دیگر صادرات را بر حسب ارزش افزوده، باید اولویت‌بندی کرد و ابزارهای تشویقی متفاوتی را برای یک دوره حداقل پنج سال، تعیین و اعلام نمود. این تشویق‌ها باید بدون تغییر اجرا شود. برای مثال ترکیه در دوره تصدی اوزال در این زمینه اقدام کرد و نتیجه مطلوبی به دست آورد، به گونه‌ای که پس از پنج سال صادرکنندگان نیاز به یارانه دولت نداشتند.

○ تورم در اقتصاد ایران یک واقعیت است، اما به عقیده کارشناسان فی‌النفسه نامطلوب نیست. اگر هماهنگ با تورم، حرکت‌های اقتصادی جهت پیدا کند، تورم مشکلی ایجاد نخواهد کرد.

رییس‌زاده تأکید کرد که در این برهه باید برای نرخ ارز فکری کرد و سیاست‌های تشویقی را به گونه‌ای منظور نمود که در جهت صدور کالاهای صنعتی با ارزش افزوده بیشتر، سوق پیدا کند.

وی تشکیل یک سری پایگاه‌های تجاری قوی برای توسعه صادرات غیرنفتی را آخرین گام تلقی کرد و گفت:

کشورهایی نظیر چین، ژاپن، کره جنوبی، اندونزی، سنگاپور و مالزی به جای آنکه تولیدکنندگان را مجبور به برنامه‌ریزی برای صادرات کنند، شرکت‌های بازرگانی معتبری تشکیل دادند تا با صرف هزینه و بازاریابی، به بازارهای جهانی رخنه کنند و در رشته‌های همگن به فعالیت بپردازند.

وی افزود: محور اصلی این اقدام، تقویت شرکت‌های بازرگانی است که در رشته‌ها و کالاهای خاص، تخصص کافی دارند.

وی گفت: مسؤولان کشور، اکنون به ضرورت تشکیل شرکت‌های بازرگانی معتقد هستند، ولی سیاست‌گذاری‌ها و اجرای امور در سال‌های اخیر در عمل مغایر با این مرام بوده است. در سال گذشته فقط به شرکت‌های تولیدی، اجازه واردات در مقابل صادرات داده شد و شرکت‌های بازرگانی اجازه نداشتند که چنین فعالیتی داشته باشند. البته در سال جاری اصلاح خواهد شد. قوانین بانک مرکزی در زمینه ورود کالا در مقابل صادرات در مورد شرکت‌های تولیدکننده تا سقف ۵۰ درصد و درباره شرکت‌های بازرگانی تا سقف ۳۰ درصد می‌باشد. این تفاوت در عمل شرکت‌های بازرگانی را تضعیف می‌کند و شرکت‌های تولیدی را برای دستیابی به امتیاز ۵۰ درصد ارزش واردات در مقابل صادرات وامی‌دارد که خود تولیداتشان را صادر کنند.

○ بانک مرکزی بر اجرای سیاست تثبیت نرخ ارز اصرار دارد و از آن عدول نمی‌کند، در صورتی که واقعیت در بخش‌های مختلف برای نرخ ارز، متفاوت است.

اگر بخواهیم سیاست‌گذاری صحیحی

صورت بگیرد، باید شرکت‌های بازرگانی و تجاری که قادر باشند کالاهای صنعتی را صادر کنند ۷۰ تا ۱۰۰ درصد اجازه واردات داشته باشند و تولیدکنندگان صادرکننده کالا فقط ۵۰ درصد. این اقدام تولیدکنندگان را وامی‌دارد که با شرکت‌های بازرگانی معتبر وارد مذاکره شوند و یا شکل‌های تجاری تخصصی را به وجود آورند.

رییس‌زاده گفت: تغییرات در جهت بهبود و اصلاح اشکالی ندارد، ولی تغییرات در چارچوب کلی و به هم ریختن این چارچوب‌ها، زیان فراوانی ایجاد می‌کند و فعالان اقتصادی را از مسیر برنامه‌ریزی‌هایشان خارج می‌نماید.

وی اظهار داشت: با مراتبی که از سوی مقام معظم رهبری به دولت تکلیف شده است، امید می‌رود که امر صادرات غیرنفتی به ویژه محصولات صنعتی به عنوان یک «باور ملی» مورد توجه قرار گیرد و هر مقام مسؤولی در چارچوب اختیارات و وظایف خود، نظراتش را بازگو نموده و از دخالت در کار دیگران اجتناب نماید. با این روند، انتظار می‌رود که صادرات کالاهای غیرنفتی با افزایش چشمگیری روبه‌رو شوند.

○ ثبات نرخ ارز زمانی ثمربخش خواهد بود که اهرم‌های تشویقی دیگر برای صادرکنندگان منظور شود.

وی گفت: در کشورهایی که صادراتشان در سال‌های اخیر رشد چشمگیری داشته، ارزش سرانه صادرات هر فرد فعال در شرکت بازرگانی بالا رفته است. برای مثال سرانه صادرات یک فرد در شرکت‌های بازرگانی معظم کره جنوبی به ۲۰ میلیون دلار رسیده است.

وی تصریح کرد: باید ابزار تشویق و تنبیه در کنار هم در اختیار باشد تا از فقدان انگیزه در امر تجارت، نجات یابیم.

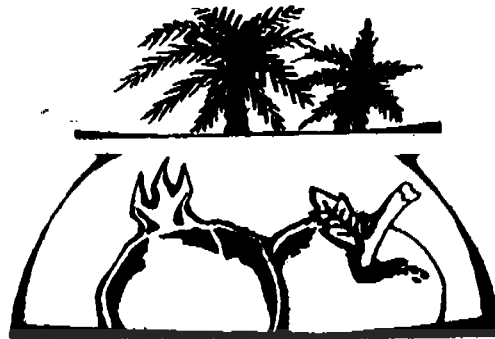
مدیرعامل شرکت تسهیلات بازرگانی - صنعتی گفت: حرکت‌های اقتصادی برمبنای کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی باید شکل بگیرد و درآمدهای جایگزین نفت باید از طریق رشد و توسعه صنعتی کسب شود. این درآمدها از صنایع سنگین، متوسط، سبک و معادن قابل تحصیل است. زیرا درآمد ناشی از بخش کشاورزی و صنایع سنتی، ظرفیت محدودی دارد و هم‌اکنون حداکثر میزان نفوذ به بازارها برای این محصولات وجود دارد. آنها دیگر نمی‌توانند جایگزین درآمد نفت نشوند، البته مکمل درآمدهای صادراتی بخش صنعت می‌باشند.

وی افزود: چنانچه محصولات کشاورزی در صنایع تبدیلی، فرآوری شوند و با ارزش افزوده بالاتر صادر گردند، ارقام درآمد ارزی عمده‌ای برای کشور به‌ارتمان خواهند داشت.

وی بر ضرورت افزایش کمی و کیفی تولیدات صنعتی، تعیین قیمت رقابتی برای این محصولات برای به‌دست آوردن سهم مناسب در بازارهای جهانی، استفاده از تکنولوژی (فن‌آوری) در صادرات کالاهای صنعتی، استفاده از آخرین اطلاعات بازار محصولات صنعتی و بهره‌گیری از دانش روز در فرآیند تولید، تأکید کرد.

وی افزود: در سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی، در اثر جنگ تحمیلی و محاصره اقتصادی، سرمایه‌گذاری قابل توجهی در بخش صنعت صورت نگرفت، اما با اجرای دو برنامه توسعه اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی کشور، به مرور در حال برنامه‌ریزی لازم برای سرمایه‌گذاری صنعتی می‌باشیم.

وی که صادرات اقلام حاصل از پالایش نفت نظیر پتروشیمی را در شمار صادرات کالاهای صنعتی قلمداد می‌کند، گفت: برای رهایی از وابستگی به درآمد حاصل از نفت خام، لازم است مجموع درآمد حاصل از فرآورده‌های نفتی و کالاهای صنعتی، افزایش یابد.

وی افزود: ارزش صادرات محصولات صنعتی در سال گذشته کاهش یافت. اما با وجود کاهش واحدهای تحت پوشش بانک صنعت و معدن در اثر واگذاری تعدادی از آنها به بخش خصوصی، درآمد ارزی حاصل از صدور محصولات صنعتی و معدنی واحدهای تحت پوشش بانک افزایش یافت و به ۳۵ میلیون دلار رسید. انتظار می‌رود این رقم در سال جاری به ۷۰ میلیون دلار برسد. صادرات واحدهای تحت پوشش بانک صنعت و معدن در سال گذشته به‌طور عمده از محصولات نساجی، مواد غذایی، ریخته‌گری، بلبرینگ، مصالح ساختمانی و دیگر فرآورده‌های غیر نفت خام، تشکیل شد و به بازارهای آلمان، فرانسه، روسیه، چین و بنگلادش ارسال گردید. انتظار می‌رود در سال جاری کشورهای عرب و آفریقایی نیز در شمار خریداران محصولات صادراتی

واحدهای تحت پوشش بانک صنعت و معدن قرار گیرند.

○ مسؤلان کشور اکنون به ضرورت تشکیل شرکت‌های بازرگانی معتقد هستند، ولی سیاستگذاری‌ها و اجرای امور در سالهای اخیر، در عمل مغایر با این مرام بوده است.

وی گفت: اولویت واگذاری منابع در بانک صنعت و معدن به صادرکنندگان محصولات صنعتی اختصاص دارد. البته این تسهیلات می‌تواند در اختیار واحدهای تولیدی عمده بخش خصوصی نیز قرار گیرد.

وی گفت: شرکت تسهیلات بازرگانی - صنعتی برحسب مورد و سیاست‌های جاری خود از دو سال پیش در فعالیت‌های بازرگانی، برگزاری نمایشگاه در داخل و خارج، بازاریابی محصولات صادراتی و نرم‌افزار کار در خارج از کشور، وارد عمل شده است.

وی افزود: برخی از واحدهای تولیدی که سابقه طولانی در صادرات دارند، از منابع مالی شرکت برای دستیابی به بازارهای جدید استفاده می‌کنند. البته شرکت فقط به اعطای تسهیلات مالی اکتفا نمی‌کند بلکه بخشی از عملیات اجرایی مانند ترخیص کالا، فروش و... را انجام می‌دهد و به‌عنوان یک کارگزار واحد تولیدی اقدام می‌نماید.

اشاره:

صنعت بیمه امروزه در جهان نقش بزرگی در روند مبادلات تجاری کالا و خدمات دارد. تقریباً هیچ کالا یا خدماتی بدون ضمانت بیمه‌ای قابل داد و ستد نمی‌باشد. ریسک‌های کوچک و بزرگ می‌تواند برای عرضه‌کنندگان کالا و خدمات در سطح بین‌المللی مصیبت‌های مالی بزرگی به همراه داشته باشد.

با این وصف، امروزه نقش بیمه و خدمات بیمه‌ای نسبت به دهه‌های گذشته گسترش یافته است تا جایی که در دورگفت‌وگوهای آزادسازی تجاری اروگوئه، بحث وسیعی درباره خدمات مالی به‌ویژه بیمه‌های اتکایی میان ابرقدرت‌های اقتصادی جهان درگرفت و ماحصل آن نیز ورود خدمات مالی (از جمله بیمه‌های اتکایی) به قلمرو پیمان تجارت آزاد جهانی بوده است.

تلاش برای دسترسی به بازارهای بیمه در کشورهای مختلف، عرصه رقابت فزاینده‌ای را میان شرکت‌های بزرگ بیمه جهان باز کرده است و انتظار می‌رود در قرن آینده درآمد حاصل از تجارت خدمات مالی، بخش بزرگی از دادوستد بین‌المللی را تشکیل دهد. در ایران متأسفانه در سالهای اخیر، صنعت بیمه از توسعه مناسب برخوردار نبوده، بلکه به لحاظ وجود پاره‌ای مشکلات اقتصادی روبه افول نهاده است. اما اکنون که در مرحله‌ای نوین از طراحی دورنمای اقتصاد کشور قرار داریم و تنظیم برنامه اقتصاد بدون نفت در صدر برنامه‌های دولت قرار دارد، لازم است صنعت بیمه مورد توجه جدی قرار گیرد تا متناسب با رشد تجارت خارجی و ادغام اقتصاد کشور در اقتصاد جهانی، بتواند نیازهای بازرگانان را پاسخ دهد.

در این گزارش، ابتدا نگاهی گذرا به موقعیت مالی شرکت‌های بزرگ بیمه جهان و شرکت بیمه مرکزی ایران داریم و سپس وضعیت صنعت بیمه کشور از دید یک کارشناس ارشد بررسی می‌شود.

بیمه اتکایی، حامی صادرات غیرنفتی

تقریباً بارزترین نوع بیمه‌هایی است که ارایه می‌شود. این‌گونه بیمه‌ها، مصرف‌کنندگان، تولیدکنندگان، تجار و بازرگانان و عرضه‌کنندگان خدمات را پوشش می‌دهد و در قبال دریافت حق بیمه نه‌چندان زیادی، قادر است در هنگام بروز خسارات، مبالغ کلانی را برای جبران

بیمه، برای هیچکس معنا و مفهوم ندارد. بیمه‌هایی که اکنون در کشورهای پیشرفته به بیمه‌گذاران ارایه می‌شود، خسارات ناشی از صدها مورد احتمالی را دربرمی‌گیرد. بیمه‌های عمر، تأمین اجتماعی، بیکاری، تجارت، آتش‌سوزی، حمل و نقل دریایی و هوایی و زمینی و...

موقعیت صنعت بیمه در جهان:

با وجود آنکه قدمت صنعت بیمه در جهان چندان زیاد نیست، اما در بسیاری از کشورهای پیشرفته (اتحادیه اروپا، آمریکا، ژاپن و...) از آن چنان تنوع و گستردگی برخوردار است که تقریباً می‌توان گفت زندگی اقتصادی در این کشورها بدون